

Sproggavens bogfolder til

Den grimme ælling

Velegnet til børn med en sproglig udvikling svarende til 5-6 år

Bag om bogfolderen

I Fredensborg Kommune ønsker vi at styrke alle børn i at udvikle gode og alderssvarende literacy-kompetencer. Derfor har vi igangsat Sproggaven.

Dette er én af de i alt 13 bogfoldere, der er udarbejdet i Sproggaven. Heri kan du læse om, hvordan man arbejder med "udvidet dialogisk læsning" af eventyret *Den grimme ælling*.

Denne bogfolder er udarbejdet af pædagoger i de selvejende institutioner i samarbejde med læsekon-sulent Marianne Aaen Thorsen og med konsulentbistand fra Nationalt Videncenter for Læsning.

Bogfolderen henvender sig til pædagoger og andre, der arbejder med Sproggaven og 0-6-årige børns udvikling af sprog- og literacy-færdigheder.

Hent de 13 bogfoldere – og Sproggavens øvrige materialer – på:

Fredensborg Kommunes
hjemmeside
www.fredensborg.dk

Nationalt Videncenter for Læsnings
hjemmeside
www.videnomlaesning.dk

Illustrationer: Anne Pedersen.
Layout: Nanna Madsen.

Udgivet af Center for Skole og
Dagtilbud, Fredensborg Kommune.

Tak til Politikens Forlag og illustra-tor Stine Rosenberg, som venligst har givet tilladelse til at anvende et billede fra bogen *Sigurd fortæller H.C. Andersens eventyr* (2018), hvori eventyret *Den grimme ælling* indgår.

Henvendelser vedr. bogfolde-rens indhold: læsekon-sulent Marianne Aaen Thorsen,
tlf.: 7256 2277,
e-mail: mtho@fredensborg.dk

Henvendelser vedr. projekt Sproggaven:
Pædagogisk konsulent Susanne Søholt, tlf. 7256 5551,
e-mail: suss@fredensborg.dk

Pædagogisk konsulent Lotte Mosbæk, tlf. 7256 2287,
e-mail: lomo@fredensborg.dk

Læs bogfolderen grundigt

Denne bogfolder giver dig inspiration til, hvordan du kan arbejde med udvidet dialogisk læsning af børnebogen *Den grimme ælling*.

Du kan læse om:

- Hvad du skal vide, inden du går i gang
- De tre faser: Læs og lyt, Læs og snak, Læs og leg
- De 10 fokusord til bogen
- Dialog om bogen samt literacy-fremmende aktiviteter
- Forældresamarbejde.

Læs bogfolderen grundigt, inden du går i gang med den udvidede dialogiske læsning.

Du kan også bruge den som opslagsbog, hvis du har brug for inspiration til dit sprogarbejde.

Hent mere viden og inspiration til dit arbejde i Sproggaven - *Håndbog i udvidet dialogisk læsning* (se Sproggavens materialer sidst i folderen).

Vi opfordrer til, at det pædagogiske personale med jævne mellemrum sammen reflekterer over arbejdet med Sproggaven. [Sproggavens skema over børns sproglige udvikling](#) kan anvendes i disse drøftelser.

Det er også en god idé sammen at reflektere over, hvordan I kan udvikle et sprogligt udviklende læringsmiljø i dagtilbuddet, der styrker det enkelte barns literacy-udvikling bedst muligt.

Indhold

Bag om bogfolderen.....	2
Læs bogfolderen grundigt.....	3
Sproggaven er til børn, pædagoger og forældre.....	5
Før du går i gang.....	6
De tre faser: Læs og lyt, Læs og snak, Læs og leg	7
Fase 1: Læs og lyt	7
Fase 2: Læs og snak	8
Fase 3: Læs og leg.....	8
De 10 fokusord.....	9
Fokusord til Læs og lyt	9
Fokusord til Læs og snak	11
Fokusord til Læs og leg.....	12
Hvis din børnegruppe har brug for andre eller flere fokusord.....	13
Støt børnenes udtale og forståelse	14
Gruppering af fokusord.....	15
Den sprogdvklende dialog	16
Lukkede spørgsmål	17
Åbne og halvåbne spørgsmål.....	17
Literacy-fremmende aktiviteter.....	19
Vælg og tilpas en aktivitet under hver overskrift	20
Aktiviteter, der styrker børnenes ordforråd	20
Aktiviteter med opmærksomhed på lyd.....	22
Aktiviteter med opmærksomhed på lyd og rytme	24
Aktiviteter med krop og bevægelse	24
Aktiviteter med digitale medier.....	25
Aktiviteter, der styrker sociale og personlige kompetencer.....	26
Kreative aktiviteter og udtryksformer	26
Samarbejde med forældrene	27
Bogkuffert	28
Lad forældrene følge med i arbejdet.....	28
Sproggavens materialer	30

Sproggaven er til børn, pædagoger og forældre

Stærke sproglige kompetencer har afgørende betydning for børns muligheder for at udvikle sig personligt, socialt og læringsmæssigt. Både i dagtilbuddet, i skolen og senere i livet.

Der er påvist sammenhæng mellem størrelsen af et barns ordforråd i 0-6-års alderen og dets faglige udvikling gennem hele skoleforløbet. Ligeledes har det betydning, at et barn tidligt lærer at kommunikere og udtrykke sig. Enten ved at tegne, bruge symboler eller skrive kruseduller og bogstaver.

Det siger næsten sig selv, at sprogarbejdet i dagtilbud skal være et højt prioriteret område. Det er det i Fredensborg Kommune, og derfor har vi udviklet Sproggaven.

Sproggaven er en gave til børn, pædagoger og forældre.

I sin kerne består den af en håndbog, 13 børnebøger og 13 bogfoldere, der introducerer til metoden udvidet dialogisk læsning. Ud over det er der udviklet en lang række øvrige materialer og pædagogiske tiltag i institutioner, der understøtter arbejdet med Sproggaven.

I udvidet dialogisk læsning er:

- der tre faser: Læs og lyt, Læs og snak, Læs og leg
- fokusord nøje udvalgt ud fra en teori om børns sproglige udvikling
- den dialogiske læsning udvidet med lege og aktiviteter.

Materialet er udviklet i et samarbejde mellem pædagoger og ledere fra kommunens dagtilbud samt konsulenter fra Center for Skole og Dagtilbud. Nationalt Videncenter for Læsning har ydet konsulentbistand.

Før du går i gang

Om *Den grimme ælling*

Den grimme ælling ligner slet ikke sine ællingesøskende. Han bliver kanøflet af dyr og mennesker, fordi han ser anderledes ud og opfører sig anderledes. Han føler sig også helt forkert – lige indtil en dejlig forårsdag, hvor der sker noget helt vidunderligt.

Gennem ællingen kan børnene opleve, hvordan det er at være anderledes og blive mobbet. Eventyret giver anledning til dialoger om bl.a. mobning og om at være gode ved hinanden. Det kan også give børnene viden om en af Danmarks største forfattere: H.C. Andersen.

Tilpas sprogarbejdet til din børnegruppe

Tilpas sprogarbejdet med *Den grimme ælling* til din børnegruppe. I *Sproggaven – håndbog i udvidet dialogisk læsning* kan du hente viden og inspiration til det.

Som i alt pædagogisk arbejde er det vigtigt, at du som voksen er bevidst om din betydning for og indvirkning på det pædagogiske læringsmiljø. Samspil og relationer mellem børn og voksen og børnene

imellem er med til at understøtte et rigt sprogligt miljø.

Planlæg den udvidede dialogiske læsning:

- Læs bogen selv og øv dig i at læse den op med indlevelse og tydelig udtale
- Understreg fokusordene
- Planlæg dine spørgsmål
- Vælg aktiviteter (se under Literacy-fremmende aktiviteter)
- Vær opmærksom på, at nogle af aktiviteterne kræver genstande. Find og medbring disse.

De tre faser: Læs og lyt, Læs og snak, Læs og leg

Fase 1: Læs og lyt

1. Bed børnene finde titlen. Hvor

mange ord er der i titlen? Læs titlen *Den grimme ælling* højt og peg på ordene imens, så børnene ser læseretningen. Lad børnene legelæse titlen, mens de peger på hvert ord. Spørg børnene, hvor på en side man starter med at læse, og hvordan læseretnin-

gen er. Bed børnene vise med deres finger, hvordan de kan følge en linje og gå ned på den næste linje. Lad børnene se billederne og gætte på handlingen.

2. Læs historien højt for børnene, så de får en god forståelse af handlingen. Vis børnene, at du starter med at læse fra øverste venstre hjørne.
3. Bagefter kan I tale kort om handlingen, og du kan tage fat på de første fokusord (se De 10 fokusord).

Fase 2: Læs og snak

1. Spørg børnene, hvad de kan huske fra historien.
2. Læs bogen op, men stop op

flere steder for at inddrage børnene i en dialog. Her kan du have planlagt, hvilke spørgsmål du kan stille (se Den sprogdviklende dialog).

3. Arbejd med de næste fokusord.

Fase 3: Læs og leg

1. Lad børnene skiftes til at fortælle handlingen i bogen. Du kan bede børnene fortælle ud fra billederne i bogen, og du kan guide dem med spørgsmål.
2. Lad børnene fortælle, hvad de synes om bogen.
3. Arbejd med de sidste fokusord til bogen.
4. Igangsæt lege og aktiviteter til at styrke børnenes literacy-kompetencer. Vælg mindst én aktivitet under hver overskrift (se Literacy-fremmende aktiviteter).

De 10 fokusord

De 10 fokusord, der er udvalgt til arbejdet med *Den grimme ælling*, er listet nedenfor.

Ordene er fordelt på oplæsningens tre faser (Læs og lyt, Læs og snak, Læs og leg). Ved at arbejde med få ord ad gangen får børnene langt bedre mulighed for at tilegne sig ordene, end hvis de skulle lære alle fokusordene på én gang.

Ordene præsenteres sammen med en række forslag til, hvordan man kan arbejde med dem. Hvis din børnegruppe har gavn af at lave aktiviteter med nogle af fokusordene, inden de hører historien første gang, så kan I gøre det.

Fokusord til Læs og lyt

1. VERDEN

Kan I huske, hvad ællingerne sagde, da de kom ud af æggene. De sagde: Sikke en stor verden!

Hvor stor, tror du, verden er? Find en globus frem og tal om, at det er hele jorden eller verden. Tal om, at der er vand og land, og at der er bjerge, vulkaner, søer m.v. i landområderne, og at der er øer i vandområderne. Hvilket land bor vi i? Hvor ligger det? Find det på globussen med børnene. Hvilke andre lande kender du, som hører med til verden? Hvem har været i andre lande? Hvordan

var det? Var der varmere/koldere end i Danmark? Hvorfor er der koldere i Danmark end i Afrika? Hvad mon ællingernes mor vidste om verdenen? Hvad hørte med til hendes verden? Hvad hører med til din verden? Hvor mange verdener findes der mon? Så verden er jorden, som vi kan se den på globusen, men vi kan også have hver vores verden. Så verden kan også være vores måde at leve og tænke på. Er der også en verden, som vi kan kalde for en fantasiverden? Hvad kunne det være? Tænk, hvis vi boede i en fantasiverden – hvordan ville der se ud? Hvad ville vi have på? Hvad ville vi spise/drikke? Hvad ville vi bo i? osv.

2. REVNE

Men der var et af æggene, som der ikke var gået hul på. Så hvad måtte andemor gøre? Ja, hun måtte lægge sig på det og ruge det sidste æg ud. Endelig revnede det store æg. Hvad kan revne betyde? Tag det kogte æg frem. Det her æg er meget hårdt. Jeg har kogt det. Så nu er det hårdkogt. Kender I hårdkogt æg? Det kan man få på sin rugbrødsfad. Hvem vil prøve at slå på det med en ske, så det revner? Ja, det revnede! Slog du hårdt eller blødt på ægget for at få det til at revne? Hvordan kan æg også være (rå,

blødkogt)? Andemoren havde ét æg, som ikke ville revne. Hvorfor revnede alle æggene ikke på samme tid? Hvor har I set revner (fortov, fliser, glas, tallerken m.v.)? Vis evt. billeder af revnede fliser m.v. på iPad. Hvilke andre ting kender du, som kan revne, hvis man slår på det? Så revne kan være et langt hul i noget. Hvad hedder det, hvis der er flere (revner)? Hvad betyder det, hvis noget slår revner (går i stykker), fx at et venskab slår revner?

3. TRÆKFUGL

Den grimme ælling mødte to vildgæs. Kan I huske, hvad de spurgte ællingen om? Ja, om den ville med dem og være trækfugl. Hvad mon en trækfugl er for noget? Ja, det er en rigtig fugl. Hvad for et ord sætter vi foran "fugl" ("træk")? Så trækfugl er et sammensat ord. Det er altså en fugl, der trækker. Hvad kan det være, som fuglen gør? Kan det være at trække en stol ud fra bordet? Bed et barn at trække en stol ud fra bordet. Brug nu datidsformen. XX trak stolen ud. Så hvad kan trække betyde? Nemlig at flytte noget. En trækfugl er en fugl, der flytter til de varme lande, når der er koldt herhjemme, og den flyver tilbage til Danmark, når vi får forår og sommer igen. Kender I nogen trækfugle (fx

stork, mange gæs)? Hvilke lande i verden flyver de til? Lige før trak vi en stol væk fra bordet. Hvad kan vi ellers trække (trække en streg, trække et kort, trække lod)? Lav alle eller nogle af tingene sammen med børnene, fx træk en streg fra et punkt til et andet på et stykke papir og brug udtrykket "trække en streg". Hvad har vi lige gjort (trukket en streg)? Hvad betyder det, hvis jeg siger, det trækker? Ja, så blæser det koldt fra vinduet - der er træk fra vinduet. Hvad betyder det, hvis vi taler om vejret, og jeg så siger, at det trækker sammen? Hvad for et vejr får vi så? osv.

Fokusord til Læs og snak

4. STIRRE

Da det sidste æg revnede, og den grimme ælling kom ud, stirrede andemor på ham. Hvorfor stirrede andemor på den grimme ælling? Er der nogen, der kan vise, hvordan man stirrer? Hvad kan man stirre på - og hvorfor (hvis man er nysgerrig, forbavset, fascineret)? Er det pænt at stirre på nogen? Har I prøvet at blive stirret på? Hvordan føltes det? Kender I et andet ord for at stirre (glo, måbe, gøre store øjne)? Hvad vil det sige at stirre sig blind på noget? Hvilke andre ord kan vi bruge

om at se på noget (fx betragte, iagttage, kigge på)?

5. NOGENLUNDE

Når de andre ællinger vokser, så ender han med at have nogenlunde samme størrelse som dem, tænkte andemor. Hvad vil det sige at have nogenlunde samme størrelse? Ja, det betyder næsten samme størrelse. Er der nogen af jer, der har nogenlunde samme højde/størrelse fødder/hårfarve/tøj på osv.

Så nogenlunde betyder næsten eller omtrent. Hvad betyder det så, hvis to af jer har præcis samme størrelse? Hvordan kan vi finde ud af, om nogen af jer har præcis samme størrelse/bruger præcis samme skonummer?

Hvad mon der er bedst: at bussen kommer nogenlunde til tiden eller præcist til tiden? Hvad nu, hvis jeg siger til jer, at jeg har det nogenlunde i dag. Hvad betyder det så? Ja, det betyder, at jeg har det ok - dvs. ikke er helt fantastisk frisk, men heller ikke syg. Lad børnene komme med flere eksempler på brugen af nogenlunde og præcist.

6. HÅNE

Hønsene hånede den grimme ælling. De sagde: Han er jo alt for stor.

Er der nogen, der kan sige "han er alt for stor" på en hånende måde? Så hvad betyder det at håne? Kender I andre ord for at håne (gøre nar af, ydmyge nogen, latterliggøre, spotte, mobbe)? Så den grimme ælling oplevede hån fra de andre. Vi kan sige, at de andre var hånlige over for ham. Hvordan mon det føles, når nogen er hånlige over for én? Hvad kan I gøre, hvis I ser, at nogen bliver hånet? Hvad kan rime på håne (dåne, måne, låne)?

7. GASE

Kan I huske, der var to vildgæs, som spurgte, om ællingen ville lære at blive en trækfugl. De to vildgæs var gaser – for det var nemlig to unge herrer.

Så hvad er en gase? Ja, det er en han. Hvad hedder hunnen? Og deres børn hedder? (han = gase, hun = gås, flertalsform = gæs, unge = gæsling)

Hvilken dyrefamilie er gæs? Kan vi spise en gås? Hvad kalder vi de fugle, der holdes som husdyr (fjerkræ)? Tal om ordet fjerkræ (kræ betyder lille dyr) og bed børnene komme med flere eksempler på fjerkræ (fx ænder og høns).

Fokusord til Læs og leg

8. MOSE

Den grimme ælling stak af fra andegården og løb ud til den store mose, hvor vildænderne boede.

Hvad er en mose (sumpet/delvist oversvømmet område)? Har I set en mose? Tal om det og vis et billede af en mose på en iPad.

Hvad er forskellen på en mose og en sø?

Hvad kan "mose" også betyde, hvis det er noget, man gør (mose kartofler til kartoffelmos/mose ind i noget, fx en kø)? Prøv eventuelt at mose en kartoffel med en gaffel eller at lege en leg, hvor børnene på skift skal mose sig ind i en kø.

Hvad mon det betyder, hvis der er ugler i mosen? (= der er noget galt/der foregår noget skjult og hemmeligt). Prøv at give eksempler fra børnenes dagligdag.

9. FORBEREDE SIG

Da foråret kom, så den grimme ælling tre smukke svaner. Den ville gerne svømme hen til dem, selv om den troede, de ville slå den ihjel. Så ællingen bøjede sit hoved mod vandet og forberedte sig på at dø. Hvad vil det sige, at den forberedte sig på at dø?

Så at forberede sig er det samme som at gøre sig parat til noget. Hvornår forbereder vi os til noget her i børnehaven – eller derhjemme? Når vi forbereder os til fx at holde en lille fest, bliver vi klar til festen (lad børnene komme med bud på, hvordan man kan forberede sig til en fest). Vi kan også sige, at vi er forberedte til festen.

I kan også tale om at forberede sig til at starte i skolen/ til at komme til en fødselsdag osv. Prøv at bruge ordet i datid (forberedte) og ordet forberedelse. Hvad er det modsatte af at være forberedt? (uforberedt). Ællingen så sit eget spejlbillede i vandet. Han var helt uforberedt på, hvad han så – for hvad så han? Tal om at være uforberedt på noget – det kan både være noget positivt som fx uventet at få en gave og noget negativt som fx, at strømmen går, lige når man skal se Disney Sjøv. I kan også tale om, hvilke følelser man kan få, når man er uforberedt på noget.

10. PROBLEM

Hvordan slutter eventyret? Ja, den grimme ælling bliver en smuk svane. Hvad tænker han nu om alle de problemer, han har haft før? Kan I nævne et af de problemer, han har haft? Hvad er et problem? Ja, et pro-

blem kan være noget, der skal løses, og som kan være vanskeligt at løse uden at tænke sig godt om. Kan I give eksempler på andre problemer? Kan man forberede sig på at få et problem? Kan det være et problem at falde i en mose? – hvordan? Er der noget, der er problematisk her i børnehaven? Tal om, hvordan eller hvem der kan løse problemerne. Hvad mon det vil sige at være en problemknuser? Tal om, at det er en, som knuser et problem (løser). Her kan I også tale om, at ordet "knuse" kan betyde flere forskellige ting, fx at omfavne og at ødelægge/ slå i stykker.

Tal om, hvilke problemer Sigurd Barrett og H.C. Andersen har haft i deres barndom, og om dette udtryk kan passe på dem: "Det gør ikke noget at være født i andegården, når man ender med at blive til en svane."

Hvis din børnegruppe har brug for andre eller flere fokusord

Det er oplagt at inddrage ord, som din børnegruppe bliver optaget af undervejs og så arbejde med dem som ekstra fokusord til bogen. Under afsnittet Literacy-fremmende aktiviteter her i bogfolderen kan du hente inspiration til selv at lave

aktiviteter med de ekstra fokusord, så børnene får så megen viden om ordene som muligt – selvfølgelig afhængig af deres sproglige udvikling.

Hvis din børnegruppe har brug for, at du skifter et eller flere af de 10 fokusord i bogfolderen ud med andre, skal du være meget opmærksom på, om det eller de nye fokusord fører børnenes sproglige udvikling videre.

Det anbefales, at du vælger nye fokusord ud fra disse kriterier:

- Børnenes sproglige udvikling
Hent inspiration i materialet Udvikling af sprogfærdigheder og literacy-kompetencer hos 0-6-årige børn.
- Anvendelighed
De valgte fokusord skal være brugbare for børnene. Børnene skal kunne bruge dem i deres livsverden, dvs. i naturlige samtaler.
- Tilegnelsesform
De yngste børn har i højere grad brug for at bruge deres sanser til at forstå ordenes betydning. De ældste børn kan derimod have gavn af fokusord, hvor de skal bruge deres eget sprog til at forstå og forklare deres betydning.

I Sproggavens håndbog i udvidet dialogisk læsning kan du få mere viden om kriterierne i afsnittet "Valg af fokusord".

I Håndbogen kan du også få idéer til aktiviteter med dine nye fokusord i afsnittet "Hvad har børnene brug for at vide om et fokusord?", så de fører børnenes sproglige udvikling videre.

Støt børnenes udtale og forståelse

Børn med en sproglig alder på 5-6 år kan stort set udtale alle almindelige ord. Der kan dog stadig være nogle ganske få ord, som de endnu ikke kan udtale fuldstændigt korrekt.

Men vær opmærksom på de børn, som stadig forenkler ord, fx siger "papy" i stedet for "paraply", og som stadig har store udfordringer med at få styr på udtalen af ord med flere medlyde, fx "**str**ømpe", "**springe**" og "**længst**" (se evt. forklaring på medlyde i ordlisten i Sproggavens håndbog i udvidet dialogisk læsning). Dette kan nemlig være et muligt tegn på, at barnet ikke så let kan få fat på sprogets lyde, hvilket kan give barnet vanskeligheder med at lære at læse og stave. Hvis et barn i din børnegruppe har sådanne udfordringer, vil dette være en nyttig

oplysning at give videre til barnets kommende skole.

Det er stadigvæk meget vigtigt, at børnene hører dig sige hvert fokusord meget tydeligt og mange gange, så de ved, hvordan ordet rigtigt skal lyde, og så de får gemt ordet i sin korrekte lydlige form i deres eget ordforråd. Dette har stor betydning for børnenes egen udtale, og det giver dem gode forudsætninger for den første læse- og staveudvikling i skolen. I bogfolderne til denne aldersgruppe er der en leg om at klappe stavelser til fokusordene. Det styrker børnenes opmærksomhed på ordenes lydlige opbygning og på deres egen udtale.

Sig også ordene i andre daglige sammenhænge i institutionen, så børnene hører dem igen og igen.

Forslagene til arbejdet med fokusordene afspejler, at børnene nu kan tilegne sig et dybere kendskab til ordene som grundlag for læring og den videre sproglige udvikling i skolen. I Sproggavens håndbog i udvidet dialogisk læsning kan du læse mere om, hvad børn har brug for at vide om et ord.

Når du læser bogen for børnene, kan du vise dem, hvordan hvert fokusord ser ud i sin trykte form. De kan tælle bogstaverne i ordet, og du kan spørge, om de kan gen-

kende nogle af bogstaverne. Vær opmærksom på de børn, som ikke er interesserede i bogstaver. Hvis de samtidig har udfordringer med sprogets lyde, kan de være i stor risiko for at få svært ved at lære at læse og stave.

Det er en god idé at lave jeres egne visuelle illustrationer til fokusordene. Det kan I gøre, imens I arbejder med fokusordene. Med iPad eller digitalkamera kan I tage billeder eller små filmklip, som viser fokusordene. I kan lægge dem på en digital platform og på den måde få forældrene med til at bruge ordene derhjemme.

Gruppering af fokusord

Du styrker børnenes tilegnelse af fokusordene, når du arbejder med 3 eller 4 fokusord ad gangen. Det er derfor en fordel at arbejde med fokusordene i grupper, som på en eller anden måde kan passe sammen.

Du kan sagtens starte med at introducere de første fokusord inden din første oplæsning af eventyret, hvis du vurderer, at din børnegruppe har brug for det.

I Sproggavens håndbog i udvidet dialogisk læsning kan du læse om baggrunden for gruppering af fokusordene.

Den sprogudviklende dialog

Spørgsmål er gode til at indlede en dialog med børnene.

Grundlæggende findes der to typer spørgsmål: lukkede og åbne. Lukkede spørgsmål kalder ofte på et enkelt svar, mens åbne spørgsmål giver bedre mulighed for en naturlig dialog.

Nedenfor finder du eksempler på forskellige former for spørgsmål, som du kan bruge. Er de for svære eller lette, kan du tilpasse dem til din børnegruppe. Du kan også selv udvikle spørgsmål.

I *Sproggaven - Håndbog i udviklet dialogisk læsning* kan du læse

mere om, hvordan du åbner for en god dialog med børnene og styrker deres sprog i dialogen.

Du kan forvente, at de fleste 5-6-årige børn kan tale i grammatisk korrekte sætninger på ca. 10 ord. Børnenes sætninger vil ofte indeholde bindeord, fx "og", "så", "fordi", "eller", "som", "der". De kan anvende de fleste navneord i både ental og flertal og de fleste udsagnsord i både nutid og datid.

Børnene kan sætte ord på både egne og andres følelser, og de kan fortælle om oplevelser i en rigtig tidsmæssig rækkefølge med en

start, midte og en slutning, og de kan fortælle lidt mere udførligt end tidligere.

Her er eksempler på forskellige former for spørgsmål, som du kan bruge. De står i hel tilfældig rækkefølge og passer ikke helt sammen, så du kan vælge, om du vil bruge nogle af dem og/eller lave dine egne.

Lukkede spørgsmål

- Hvad gjorde andemors æg?
- Hvorfor så ællingen ikke ud som andemors ællinger?
- Hvad syntes de andre dyr om ællingen?
- Hvad følte ællingen ved, at den var så grim?
- Hvad spurgte de to vildgæs ællingen om?
- Hvad mente katten og hønen om sig selv?
- Hvem fandt ællingen i isen?
- Hvad skete der hjemme hos bondemanden?
- Hvilken følelse havde ællingen, da den var blevet til en svane?

Åbne og halvåbne spørgsmål

Bed børnene vælge et billede at fortælle om. Prøv at opmuntre børnene til at bruge fokusordene, når de fortæller.

- Hvordan mon det kan være, at ægget med den grimme ælling havnede hos andemor?
- Hvordan var den grimme ælling ikke ligesom de andre?
- Hvorfor kunne de andre dyr og mennesker ikke lide den?
- Hvad synes du om de andre dyr og mennesker, som mobbede den grimme ælling?
- Hvad kan du gøre, hvis der er nogen, der mobber? Hvordan er man en god ven? (tal mere om mobning og om at være en god ven)

Den grimme ælling var tit trist og ked af det.

- Hvad kan du være trist over, og hvem kan trøste og hjælpe dig, hvis du bliver ked af det? Hvordan kan de hjælpe dig? Hvordan kan du trøste nogen, som er ked af det? Hvordan kan vi være over for hinanden, så ingen bliver kede af det?

Bondemanden hjalp den grimme ælling fri fra isen.

- Har du nogensinde reddet et dyr? Fortæl, hvad der skete (dvs. barnet skal fortælle om sin oplevelse, så tilhørerne får at vide, hvornår og hvor det foregik, hvad barnet gjorde og hvorfor, og hvad der så skete)?

Tal også gerne om H.C. Andersens eget liv, og hvordan eventyret om den grimme ælling kan sammenlignes med hans liv, dvs. han kom fra små kår og endte med at omgås personer i samfundets højeste lag, bl.a. de kongelige ("Det gør ikke noget at være født i andegården, når man har ligget i et svaneæg"). I kan også trække tråde til Sigurd Barrets egne oplevelser med at blive drillet.

Literacy-fremmende aktiviteter

Nedenfor finder du forslag til en lang række literacy-fremmende aktiviteter, som du kan igangsætte. Disse er sorteret under overskrifter, der beskriver, hvilke literacy-kompetencer der især styrkes. Selv om flere af legene og aktiviteterne styrker flere literacy-kompetencer, står de kun nævnt under én overskrift.

De fleste af legene tager udgangspunkt i børnebogens handling eller i de 10 fokusord.

I legene til at styrke børnenes opmærksomhed på sprog er fokusordene og ord fra bogen ikke altid tilstrækkelige at bruge. Her kan I med fordel anvende ord fra materialer, som I sikkert har i dagtilbuddet i forvejen (eksempelvis fra et billedlotteri). Desuden giver legene med flere og andre ord end fokusordene børnene mulighed for at lære/anvende endnu flere ord.

Vælg og tilpas en aktivitet under hver overskrift

Vælg en eller flere aktiviteter under hver overskrift. Rækkefølgen er underordnet.

Tilpas gerne aktiviteterne, så de passer til din børnegruppe. Du kan også udvikle og designe nye lege og aktiviteter for at styrke de literacy-kompetencer, som er nævnt i overskrifterne.

Aktiviteter, der styrker børnenes ordforråd

FORTÆL TIL BILLEDER

Kopier alle eller nogle af billederne fra bogen og læg dem i tilfældig rækkefølge på bordet. Bed børnene hjælpe hinanden med at lægge dem i rigtig rækkefølge og fortælle historien. Du kan guide børnene til at anvende fokusordene. Legen styrker børnenes fortællefærdigheder og produktive sprog.

GÆTTELEG

Vis et af billederne i eventyret, fx side 104. Bed børnene om at se godt på det, for lige om lidt vil du spørge dem om noget. Luk bogen. Stil nu spørgsmålet til billedet, fx *"Hvad er der nederst på billedet?"*, *"Hvor mange gule ællinger er der?"*, *"Hvad kravler rundt på bladene øverst på billedet?"* osv. Legen styrker børnenes visuelle hukommelse.

FLERE/FÆRRE END/LIGE MANGE/ FLEST/FÆRREST/NOGENLUNDE/ PRÆCIST

Hav rosiner eller lignende med til børnene. Sig, at du nu giver børnene nogle rosiner, men de må ikke spise dem endnu. Del tilfældigt ud af rosinerne, dvs. 1, 2, 3, 4, 5, 6 eller 7 rosiner til hver. Legen går ud på, at børnene først skal tælle deres rosiner. Så spørger du *"Har I fået lige mange rosiner?"* – tal om udtrykket lige mange. Vælg to børn ud, som har fx næsten lige mange rosiner. Spørg: *"Har XX og YY fået nogenlunde lige mange rosiner?"* *"Har nogle fået præcis lige mange rosiner?"*.

Så spørger du *"Hvem har fået flest rosiner?"*, *"Hvem har fået færrest rosiner?"* – vær sikker på, at alle børnene forstår flest/færrest. Herefter skal børnene sammenligne deres antal af rosiner, og du spørger hvert barn, så hvert barn fx svarer med *"Jeg har flere/færre rosiner end XX"*. Til sidst lægges alle rosinerne ind midt på bordet, hvorefter børnene fordeler dem, så der bliver præcis lige mange til hver. Sørg for, at I bruger ordene "præcis lige mange". Du kan få dem, der evt. bliver tilovers. Legen styrker børnenes numeracy-kompetencer, dvs. deres forståelse af mængder og matematikfaglige ord.

NAVNE PÅ DYREBØRN

Se billeder af dyr – eller brug legetøjsdyr – tal om dem, og hvad

deres børn hedder. Legen styrker børnenes præcise ordforråd. Fx

- Gæs: gase (han), gås (hun), gæsling (unge)
- Ænder: andrik (han), and (hun), ælling (unge)
- Høns: hane (han), høne (hun), kylling (unge)
- Svin: orne (han), so (hun), gris (tit om ungen)
- Kvæg: tyr (han), kvie (hun), kalv (unge)
- Hest: hingst (han), hoppe (hun), føl (unge)
- Hund: tæve (hun), hvalp (unge)

FORESTIL DIG-LEG

"Forestil dig, at du kunne flyve ligesom svanerne. Hvor ville du så flyve hen? Hvordan ville der se ud der, hvor du kom frem?" "Forestil dig, du kunne gå ind i eventyret og tale med alle dyrene. Hvad ville du sige til Den grimme ælling, Andemor, Hønen, Katten?" osv. Legen styrker børnenes evne til at forestille sig en tænkt situation og forestille handlinger ud fra den tænkte situation. Det styrker deres forestillingsevne, arbejdshukommelse og evne til at drage slutninger ud fra en tænkt situation. Det vil således styrke deres forudsætninger for at forstå det, de senere selv skal læse og forstå i skolens forskellige fag.

ORDLEG 1

Ordleg med bl.a. bogens fokusord. Afhængig af din børnegruppe kan

du have færre eller flere spørgsmål. Fokusordene står i parentes.

- Hvem er H.C. Andersen?
- Hvad hedder den slags fugle, som flyver til de varme lande om vinteren? (trækfugle)
- Hvad rimer på fugl?
- Hvad rimer på gase?
- Hvad rimer på svane?
- Hvad rimer på håne?
- Nævn et synonym for at glo (stirre)
- Nævn et synonym for at mobbe (håne)
- Nævn et synonym for omtrent, når vi siger "omtrent samme størrelse" (nogenlunde)
- Nævn to betydninger af "mose"
- Hvad hedder en han-gås? (gase)
- Hvad er det modsatte af "forberedt"? (uforberedt)
- Nævn to andre ord, man kan gøre modsatte ved at sætte "u" foran. (fx lykkelig/ulykkelig, heldig/uheldig).

ORDLEG 2

NU ER DET TID AT FODRE DE KRÆSNE ROBOTTER

Denne leg går ud på, at børnene skal fodre robotterne med fokusordene. Men robotterne er kræsne! De vil kun spise fokusord med en bestemt længde. Robot 1 vil kun spise ord med én stavelse. Robot 2 vil kun spise ord med to stavelser, Robot 3 vil have ord med 3 stavelser, Robot 4 ord med fire stavelser, og Robot 5 er den mest kræsne og

vil kun spise ord med fem stavelser.

Du skal derfor bruge de fem robotter og ordkort med fokusordene. Det er en god ide, at du også har lavet et skema som dette, som børnene kan se. Gerne i så stor en størrelse, at børnene kan klappe på hvert øje med deres hånd, imens de siger hver stavelse i et ord.

1 klap

2 klap

3 klap

4 klap

5 klap

Hvis du er god til at tegne, kan du tegne hænder i stedet for øjne.

Først trækker et barn et ordkort. Du læser det højt, og barnet skal vurdere, om det er et langt eller et kort ord. Så vælger barnet, hvor det vil starte med at klappe

stavelser – i feltet med 1, 2, 3, 4 eller 5 øjne. Barnet klapper nu fokusordets stavelser på øjnene i det valgte felt. Måske passer det med stavelserne – eller måske skal barnet prøve igen med et andet felt. Når klap og øjne passer til hinanden, kan barnet se, hvilken robot der skal fodres med ordkortet. Hvis ordet fx har 4 stavelser/klap, skal barnet fodre Robot 4 med ordet. Sørg for, at alle børnene klapper i læseretningen.

Aktiviteter med opmærksomhed på lyd

Alle legene styrker børnenes lydlig opmærksomhed på flere niveauer: rim, stavelser, enkeltlyd og bogstavlyd.

STAVELSESKRIG

Medbring 12 billeder, fx fra et billedlotteri med ord på 1 til 4 stavelser og 4 klodser til hvert barn. Tal om, hvad billederne forestiller. *“Nu skal vi lege en leg – hvor vi skal lægge klodser efter et billede. Det er jer mod mig. Jeg vil lige vise jer, hvordan vi skal lege. Nu trækker I et billede, og jeg trækker et billede. Den, der har billedet med flest stavelser, vinder begge billeder”*. Nu siger du dit ord meget tydeligt – nærmest i robotsprog, så du får alle stavelserne sagt tydeligt og med en lille pause imellem. Du lægger en klods på bordet til hver

stavelse, du siger. Det er meningen, at stavelsen siges, samtidig med at klodsen lægges. *"Nu er det jeres tur – hvem vil prøve først?"* Så gør et af børnene det samme. *"Hvem har det længste ord – jer eller mig? Så vinder I/jeg de to billeder".* Måske er ordene lige lange, og så får I et billede hver. Nu starter vi. Lav legen med alle billederne. Hvis de synes, det er sjovt, kan du tage flere billeder med. Brug også udtrykkene *"Jeres ord har færre/flere stavelser end mit"*.

FIND RIMMAKKER

Giv børnene billeder fra et billedlotteri. Sørg for, at ordene rimer. Brug kun ord på en eller to stavelser. Sig ordene højt sammen først. Giv børnene et billede hver. Nu går legen ud på at finde sin rimmakker.

FIND ORDKORT

Find ordkortene til bogens fokusord. Læg dem foran børnene. Tal om, hvilket bogstav hvert ord starter med. Er der ord, der starter med samme bogstav? Er der ord, der slutter med samme bogstav? Hvordan lyder bogstaverne (mange ord slutter på e, som lyder "øh")?

DEN STORE STYGGE BOGSTAVHEKS

Find først plastikbogstaver eller andre bogstaver frem og tal om, hvad de hedder, hvilken lyd nogen af dem siger, hvilke bogstaver børnene har i deres navn. Læg nogle billeder fra et

billedlotteri på bordet. Det skal være billeder af ord, som starter med a, e, i, o, u, y, æ, ø, å og måske også m, s, n, f, l og v. Der skal helst være flere billeder med ord, der starter med samme bogstav. Prøv nu sammen med børnene at finde ud af, hvilken lyd hvert billede starter med. Læg billede og plastikbogstav sammen. Nu vælger du de 4 bogstaver (svarende til antal børn), som børnene havde lettest ved. Bed børnene skrive dem på nogle papirstykker. Et bogstav pr. papir. Find sikkerhedsnålene frem til hvert papir. Så er I klar til at lege Den store stygge bogstavheks. *"Nu skal vi prøve at lege en leg. I er bogstavbørn, og jeg er den store stygge bogstavheks. I får hvert et bogstav sat på jeres tøj. Når heksen fanger en af jer, bliver I puttet i min store fæle bogstavgryde, så jeg kan spise jer i aften. Jeg har også hældt benzin i gryden. Det bliver rigtig uhyggeligt, kan I tro (du kan tegne din store gryde på papir eller på anden måde vise din gryde)".* Jeg glæder mig allerede til at spise jer bogstavbørn, uhm! Når jeg fanger jer, kan I hjælpe hinanden fri, så jeg ikke spiser jer. Det kan ske, hvis I kan sige et ord, der starter med det bogstav, som er blevet fanget. Så skal I råbe Store stygge bogstavheks – og så det ord, der starter med bogstavet (der skal helst ikke være for meget plads til legen, så du ikke fanger nogen... – eller så nogle kommer til skade i kampens hede...)"

Aktiviteter med opmærksomhed på lyd og rytme

Aktiviteterne styrker børnenes opmærksomhed på lydene og rytmen i ord og sætninger.

- SANGEN: JENS PETERSENS KO
- SANGEN: EN LILLE FRØ I MOSEN SAD
- SANGEN: I EN SKOV EN HYTTE LÅ
- SANGEN: HØNSEFØDDER OG GULERØDDER
- EN LILLE AND
Børnene kan stå i en rundkreds, imens man laver fagterne til sangen.

En lille en lille en lille and med vinge (den ene arm basker som vinge)

En lille en lille en lille and med vinger (den anden basker med)

En lille en lille en lille and med fod (den ene fod stamper i gulvet)

En lille en lille en lille and med fødder (den anden fod stamper med)

En lille en lille en lille and med numse (vrikker med numsen)

En lille en lille en lille and med næb (Hænderne klappes sammen ved munden som et næb med eftertryk!)

- FAR, FÅR FÅR FÅR?
Far, får får får?
Nej, får får ikke får. Får får lam.
- LIS BIS
Lis bis
katte vatte vis
katte vatte vekop
tekop tis
- ELLERA SELLERA
Ellera sellera zebro sold
rip rap bondeknold

Aktiviteter med krop og bevægelse

Aktiviteterne knytter sprog og bevægelse sammen og understøtter dermed børnenes kropslige forståelse af ordene.

BYGGE MOSE

Byg en "mose" på gulvet, hvor man kun må komme frem ved at hoppe fra tue til tue med samlede ben (hynder). Børnene står ved den ene side af mosen, hvor der er et sæt af ordkort med fokusordene. På den anden side er fokusordene hængt op/lagt ud. Legen går ud på, at hvert barn skal tage et fokusord, hoppe gennem mosen og lægge det ved det samme fokusord

på den anden side, dvs. børnene skal se godt efter bogstaverne i hvert ord. Legen er slut, når alle fokusordene er gennem mosen.

SIMON SIGER

Dette er en leg, hvor børnene skal bevæge sig som forskellige dyr. I legen skal børnene kun gøre noget, hvis der bliver sagt *"Simon siger"* først, fx *"Simon siger - løb som en hund"*, *"Simon siger - vralt som en and"* osv. Legen styrker også børnenes koncentration og opmærksomhed.

JÆGERLEG

Lav jægerleg og skyd til måls (dåser og bold) efter antal stavelser. Her skal der bruges 4 dåser med påklistrede tal fra 1 til 4. Hvert barn trækker efter tur et billede fra billedlotteri e.l. Barnet siger ordet højt i robotsprog, og I hjælpes ad med at tælle stavelserne. Nu skal barnet ramme den dåse med det tal på, som svarer til antallet af stavelser i ordet. Legen styrker også lydlig opmærksomhed (I kan også skyde til måls med andre ting end dåser, fx spande, hulahopringe o.l.).

SKE-STAFET

Lav ske-stafet med æg eller kartofler e.l. Hvert barn får et tal fra 1 til 4. Du eller et andet barn trækker et billede fra et billedlotteri e.l. og siger ordet i robotsprog. De børn, som har det tal, der svarer til an-

tallet af stavelser i ordet, skal løbe med sin ske og æg/kartoffel hen til en spand med det tal på, som svarer til antallet af stavelser i ordet, og vippe ægget/kartofflen ned i spanden. Når legen er slut, har de børn vundet, hvis spand har flest æg/kartofler. I kan fx aftale, at I stiller uret til 3 minutter, og så er legen slut. Legen styrker også lydlig opmærksomhed.

HINKE

Der kan også hinkes til billederne fra billedlotteriet. Eller børnene kan stå på et ben i lige så mange sekunder, som der er stavelser i ordene. Legen styrker også lydlig opmærksomhed.

Aktiviteter med digitale medier

LÆSE FAGLITTERATUR

Læs faglitteratur om svaner på internettet og i bøger.

TAGE PÅ TUR

Tag på tur til en sø e.l., hvor børnene selv fotograferer med iPad. Hæng billederne op, og børnene legeskriver tekst til. Skriv med din voksenskrift nedenunder.

TAGE BILLEDER AF PRÆCIST/NOGENLUNDE

Del børnene i to grupper, hvor den ene gruppe tager billeder af hinanden eller noget i dagtilbuddet, som

har nogenlunde samme størrelse/form/farve. Den anden gruppe tager billeder af hinanden eller noget i dagtilbuddet, som har præcis samme størrelse/form/farve. Bagefter viser børnene hinanden billederne og bruger ordene "præcist" og "nogenlunde".

Aktiviteter, der styrker sociale og personlige kompetencer

ALLE MINE KYLLINGER

Leg med socialt sammenhold.

FRI FOR MOBNING

Fri for mobning kan indgå i forbindelse med *Den grimme ælling*.

Kreative aktiviteter og udtryksformer

Kreative aktiviteter, såsom at tegne, male, spille spil, lege, spille teater samt tage på ture ud af huset og til biblioteket, kan bruges til at understøtte børnenes forståelse og tilegnelse af fokusordene og andre literacy-kompetencer.

TEGNE OG SKRIVE

Børnene tegner deres fantasiverden og legeskriver til. Du skriver med din voksenskrift nedenunder.

LAVE TEGNESERIE/BILLED SERIE

Tegneserie/billedserie. Børnene

laver en historie med et forløb. Det kan være om noget fra eventyret eller noget helt andet. De legeskriver lidt til billederne, og du skriver med din voksenskrift nedenunder.

LAVE DYREFAMILIER

Børnene tegner dyrefamilier og legeskriver til. Her er det fint at kunne skrive, hvad hannen/hunnen/ungen hedder (fx gase, gås, gæsling).

LAVE SØ

Børnene laver en sø med siv, svaener m.m. De kan tegne eller klippe ud fra blade m.m. og lime det på et stykke papir. Bagefter skal de skrive ordene til så mange ting som muligt på deres sølandskab. Børnene kan skrive enkelte bogstaver, eller de kan legeskrive. Børnene kan tage tegningerne med hjem og bede deres forældre skrive ordene med voksenskrift og gerne på deres modersmål – og/eller du kan skrive dem i børnehaven. Lav udstilling med tegningerne.

Samarbejde med forældrene

Forældrene er børnenes primære sproggivere, og hvis *Den grimme ælling* ikke kun læses i dagtilbuddet, men også derhjemme, styrker det barnets sprogudvikling yderligere. Forældrene er derfor vigtige samarbejdspartnere i Sproggaven, ligesom de er det i dagtilbuddets øvrige sprogarbejde.

Det er dagtilbuddets opgave at opfordre forældrene til at læse sammen med deres børn. Det er også i dagtilbuddet, at forældrene kan orientere sig om, hvor vigtig dialogisk læsning er for barnets sprogudvikling.

Derfor gælder det om at give forældrene let og synlig adgang til

viden og inspiration. Det kan for eksempel gøres ved at:

- præsentere *Den grimme ælling* og vise oplæsningsmetoden til forældrene på et forældremøde
- placere bogen på et sted, hvor forældrene opholder sig, når de skal hente deres barn
- informere om bogen og metoden på en digital platform.

Sproggaven har udviklet flere materialer til forældrene. Blandt andet Sproggavens håndbog i udvidet dialogisk læsning og en folder med læsevejledning og fokusord til hver bog i Sproggaven. Det fulde materiale kan ses sidst i bogfolderen.

Bogkuffert

Hvis forældrene også læser bogen derhjemme med deres børn og taler om de samme fokusord, forstærker det børnenes muligheder for at tilegne sig ordene. Herved udvikler børnene deres sproglige kompetencer i højere grad end ellers.

Flersprogede forældre kan tale på deres modersmål med deres barn om billederne i eventyret og om fokusordene. Når barnet først kender et fokusord på sit eget modersmål, kan barnet bedre tilegne sig det pågældende fokusord på dansk.

Det er derfor en god idé, at dagtilbuddet laver udlån af bøgerne – for eksempel i form af bogkufferter.

Bogkufferten kan rumme en eller flere af disse ting:

- Guide til udvidet dialogisk læsning
- Kopi af *Den grimme ælling*
- Folder med læsevejledning og fokusord til *Den grimme ælling*
- Billeder, forslag til lege og eventuelle genstande, der understøtter børnenes tilegnelse af fokusordene.

Lad forældrene følge med i arbejdet

For at forældrene kan følge med i jeres arbejde med eventyret, kan I for eksempel lave en inspirerende udstilling om eventyret, hvor forældrene kan få indblik i de aktiviteter, I laver. Lav udstillingen i øjenhøjde, så børnene kan fortælle om den til deres forældre.

Det kan også være en god idé at lægge billeder og små filmklip af arbejdet med eventyret på en digital platform, så forældrene kan følge med i jeres arbejde og lave nogle af de samme aktiviteter derhjemme. Vær opmærksom på, om alle børn må filmes. I kan også invitere forældrene med i dagtilbuddet, så de kan overvære, hvordan I arbejder med eventyret.

Det er en god idé at synliggøre fokusordene for forældrene – både på jeres digitale platform og i dagtilbuddet, hvor I kan hænge en plakat op med dem på et sted, hvor både børn og forældre kan se dem, for eksempel i garderoben. Ledsag så vidt muligt hvert fokusord med et illustrerende billede. I kan opfordre forældrene til at bruge fokusordene sammen med deres børn. Fokusordene bør stå på både dansk og på børnenes modersmål, så derfor kan I bede forældre med et andet modersmål end dansk om at skrive ordene på deres modersmål.

Ved at anerkende og inddrage forældrenes modersmål som en ressource i sprogarbejdet kan børnene blive opmærksomme på forskellige sprog og skriftsystemer. En opmærksomhed, der i høj grad kommer børnene til gode, når de skal i gang med at lære at læse i skolen.

Sproggavens materialer

Sproggaven består ikke kun af denne bogfolder.

Fredensborg Kommune har, i samarbejde med pædagoger, ledere og med konsulentbistand fra Nationalt Videncenter for Læsning, udviklet et omfattende materiale, som kan anvendes i arbejdet med Sproggaven.

- Sproggavens skema over børns sproglige udvikling.
- Sproggavens skema over børns motoriske udvikling.
- Tre film, der skildrer den udvidede dialogiske læsnings 3 faser: Læs og lyt, Læs og snak, Læs og leg.
- En film om sprog og literacy i hverdagens rutiner
- Sproggavens Håndbog i udvidet dialogisk læsning
- 13 bogfoldere med læsevejledning og fokusord til hver bog i Sproggaven
- Sproggavens materiale til forældre

Alle materialer kan hentes ved at scanne QR koden eller hentes på Fredensborg Kommunes hjemmeside: www.fredensborg.dk/borger/boern-og-unge/vi-har-fokus-paa/sproggaven